

„MINT EGY GENERÁCIÓ SÉTÁLUNK EGYÜTT”

Interjú Hujber Balázssal,
a *Liza, a rókatündér* című film díslettervezőjével

Hujber Balázs évtizedek óta az egyik

legfoglalkoztatottabb filmes díslettervező.

De a *Liza, a rókatündér* rendezője, Ujj Mészáros Károly nemcsak ezért választotta maga

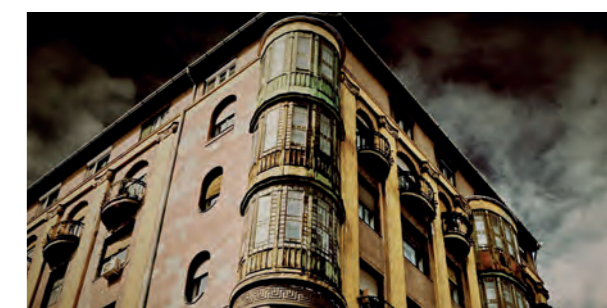
mellé: nagyjából egy generációba tartoznak, közös világgal.

„És innentől
egy jó játék
is elkezdődik:
mi fér bele, mi
nem fér bele.”

Márta néni szobája

A Magda Udvar (Mátyás tér) épületének részlete

Fotók, renderek HUIBER BALÁZS

Vayer Tamás asszisztensként tanulta ki Hujber a hivatást, a 14 éve elhunyt díslettervező legendának számított a szakmájában, olyan mesternek, aki párhuzamosan akár 3-4 színházi vagy filmes produkció között tudott mozogni, lényegében egy Zsiguliban tervezett. Hujber Balázs eleinte főleg színházi makettek tervezett mellette, csak utána jöttek a filmek. Ő volt a *Kontroll* díslettervezője, amiben a metró föld alatti világa ugyan adta magát, de inkább technikailag volt kihívás, hogy az éjszakai 5-6 órás forgatás előtt kellett lerohanni a metróba és minden munkát elvégezni. Az *Overnight*ot jó játéknak tartotta, ahol a rendező Török Ferencsel és operatőr Garas Dániellel hármasban egy fura, szikár bróker Budapest képét és helyszíneit sikerült megtalálniuk (*A 2008-as Magyar Filmszemlén Látványtervezői díjat kapott – szerk.*). Török Ferencsel dolgozott még a *Koccanás*-ban, Dyga Zsomborral a *Köntörfalakban* (háromszereplős kamarafilm egy lakásban), és Goda Krisztina *Kaméleonjában*. Bergendy Péterrel a *Vizsga* című, az ötvenes években játszódó filmben is dolgozott, ami nagyon kis pénzből készült, ezért szinte teljes egészében a VIII. kerületi

Ganz-telepen forgatták le. Illetve nagyon szerette a *Halálkeringőt* is, amit egy lepusztult lakásbelsővé rendezett műteremben vették fel, egy „szokatlan” Kern Andrással és Dobó Katával.

Torma Tamás: Kezdjük a házzal. Kollégámmal arra jutottunk, a valóságban talán a Mátyás téren áll.

Igen, a Mátyás téren. Jó 15 évvel ezelőtt terepszemléztem ott, és beleszerettem (a *Löffler Sándor és Löffler Béla által tervezett Magda Udvar épületéről van szó, ami 1911-12-ben épült – szerk.*) Mindig izgatott, egyedül áll ott, a tér sarkán, kimagasló és különleges, minden ház jóval kisebb körülötte, nincs ráépülve egy másik. Tulajdonképpen a forgatókönyv első olvasása után megvolt bennem, hogy ez az a ház – azok a zárterkélyes, fémkeretes üveg „kitüremkedések” az oldalán! Aztán ennek reprodukáltam egy valójában soha nem létezett belsőjét, amit később műteremben építettünk meg. Jobban szeretem a stúdiófilmeket, mindig egy kissé elemelkedettebb világot tud adni. Tehát elsőre meglett a ház,

amit próbáltam adagolni Károlynak, a rendezőnek. Valahogy azt volt az érzésem, hogy ez a ház magányosan áll a filmbeli Csudapestben. Bajban lettem volna, ha azt mondja, nem tetszik. Szerencsére tetszett neki, bár a lépcsőházról azonnal kiderült, hogy ott lehetetlen lesz majd forgatni, ezért a lépcsőházat a Várkert Bazár melletti bérházban találtuk meg, a teljes átalakítás előtt még mi lehettünk az utolsók, akik ott forgattunk.

Közös generációs érzésből jött ez a retrós világ?

Először azt akartuk, hogy a lakás a negyvenes éveket tükrözze. Márta néni, a japán nagykövet özvegye itt öregedett meg, annak a kornak a polgári tárgyai között; és van egy-egy japán rekvizitum is a lakásban. Amikor viszont Liza kimegy az utcára, kiderül, hogy a kapitalista Csudapestben vagyunk, valamikor úgy hetvenben. Így került a hamburgeres Mekk Burger gyorsétterem az Engels téri buszállomásra (*ma Erzsébet tér és a Design Terminál/Terminal Étterem és Bár épülete – szerk.*). A József Attila utcai végénél egy

falat kellett építenem, hogy az autók miatt kitakarhassam mindazt, ami nem illik a mekkburgeres kilátás képébe. Nincs viszont határozott stíluskor, de talán ez nem is baj, mert gazdagabban lehet a tárgyakkal illusztrálni. Azt szerettük volna, hogy színeiben, formáiban egy kissé megfoghatatlan világot idézzünk fel. És innentől egy jó játék is elkezdődik: mi fér bele, mi nem fér bele. Tehát a mese legyen kicsit elemelve, és semmi se legyen nagyon konkrét – mintha ma játszódhatna –, inkább azt akartuk, hogy valami nem-stimmeljen érzés legyen. Persze már a zenék is meghatározták nagyjából a hetvenes éveket. Karcsinak már akkor nagyjából megvoltak például a finn countryk, a japán sláger, tehát csomó mindennek össze is kellett passzolnia. Vagyis amikor azt gondoltuk, hogy toljuk el a mozit valamely irányba, szinte adta magát a kora, ami ugyan nem konkrét, de leginkább mégis a hetvenes évek retrós világa. És ehhez jött a stúdióbelső az összes matériájával, tapétájával, véccéláncával, a fapadlóval és redőnyökkel, a kilencedik kerületi ablakillatásokkal.

Leginkább talán a hetvenes éveket idéző retrós világ

A Lizát bámuló kéményseprő is pont egy olyan tetőről esik le, ami a ház ablakából látszik.

Így van, az is eredeti. Nagyon sokszor a részletekben bújik meg a dolog. Lássuk be, csomó emberben fel sem merül, hogy egy jól felszerelt díszletben mennyivel könnyebben lehet dolgozni, azaz ha van rá pénz. Képzeld el ugyanezt egy átlagos, középszerű díszletben! A költségvetést persze mindig meg kell valamiért kurtítani, de a producerünk szerencsére itt megérezte, mennyire fontos lehet ez, neki is fontos volt, hogy szép legyen. Egy átlagos magyar filmben általában a látvány az első, amit lehúznak, mondván „ez nagyon drága, meg minek legyen műterem, minek kell külön tapétázni, jó lesz ez így is!” Profi volt a csapat, és csomó minden szerencsésen is jött össze. Karcsinál, a rendező-

nél például az volt az alap, hogy a díszlet minden egyes tételét átbeszéljük, minden részét, még a korhű telefonszinórt is. Ez egy társasjáték, és a filmezésben az a remek, ha jó a csapat, mert akkor azért „el lehet közösen sodródni”.

Végül még egy kérdés, ami nem hagyott nyugodni: a Csipkerózsikából Jó Nővé átváltozó főszereplő, Liza csipkeruhája. A poén kedvéért a ruha anyagából tervezték be utólag a függőnyt vagy fordítva, valóban a függőnyből lett a ruha?

Ez Bárdos Ibolya jelmeztervezőnek köszönhető! A ruha volt meg előbb, és aztán a ruha anyagából csináltattuk meg utólag a függőnyt. Vásároltunk belőle egy nagyobb mennyiséget, elkészült a függőny, és az egyik jelenetben látszik is: Liza abból vágta ki a ruháját.

STREET ART LISSZABONBAN

A legális forradalom

Szöveg **MURÁNYI KATA**

Jean-Michel Basquiat vagy Keith Haring óta nincs abban semmi újszerű, ha street art alkotásokat új dimenziókban fedezünk fel, értve ezalatt a kortárs kiállítótereket a legközelebbi lakatlan külvárosi közeg helyett (OCTOGON 2012/1). Ez a trend a világ nagyvárosaihoz mérve Lisszabonban sincs másként, eltekintve a folyamat dinamikájától. A portugál habitus egyik éke, a *devagar, devagar* (lassan, lassan) a street art rohamtempójára pont nem alkalmazható. És a jelenségre sem, hogy a muralista alkotók művei beltéri vagy speciálisan, arra a célra kijelölt kültéri kiállítóhelyeken jelennek meg.

Az 1755-ben pusztító tűzvész új löketet adott Lisszabon megjelenésének, az addig fehér falairól ismert város házeit ekkor kezdték el színes, mór hagyományokat viselő csempékkel borítani. A mai napig is az *azulejo*, a portugál csempe adja az utcakép jellegzetességét, hatása megkerülhetetlen a kortárs képzőművészetre és designra. A modern street art első nyomai az 1974-es forradalom kapcsán bukkantak fel, mint az elnyomás elleni önkifejezés igencsak expresszív eszközei. Az ország múltjának, kultúrájának hagyatékai – legyen szó forradalomról, gyarmatokról, nagy felfedezőkről, politikáról, fociról, vagy a portugál *fado* zenéről – jelentősen befolyásolják a fiatal alkotók, muralisták gondolkodásmódját és vizuális nyelvét. Emellett a lokalizáció, a Tejo folyó és a kikötő jelenléte, a Lisszabont a déli oldallal (Margem Sul) összekötő híd,

a régi textil- vagy fegyvergyárak épületei, az ipari kerületek, és a város számára gondot okozó, elhagyott lakóépületek jelentik a fő inspirációs és megjelenési közeget.

A mostani boom alapkövét a 2011-es évben tették le, mikor olyan nemzetközi szupersztárok muralista alkotásaival bővült a város, mint *Aryz, Blu* és *Os Gêmeos*. Utóbbi alkotók művei már a Lisszabonba érkezés első napján utunkba kerülhetnek. Elsuhánva a reptérről a belváros felé az Avenida Fontes Pereira de Melo téglakkal kitömött romos épületein gigászi képek sorakoznak: egy álarcos bandita, földgömböt szívószállal szürcsölő király, krokodil, madárfeleség, éjjeli mumus. Ez a *Crono Project*, amely létrehozásán az ország aktuális „művészeti

nagykövete”, *Vhils*, polgári nevén Alexandre Farto munkálkodott.

Az omladozó épületek homlokzatából visszakapart portréiról elhíresült *Vhils* a graffitizés illegálisát elfeledve sztár épületszobrászá nőtte ki magát. Műveivel a világ számos nagyvárosában – Hongkong, Rio de Janeiro, Las Vegas, Mexikó, Berlin, Párizs, Sydney – találkozhatunk. A 27 éves művészre hazája is méltán büszke, formabontó munkássága a tavalyi, a Museu de Electricidade hatalmas épületében megrendezett egyéni kiállításában kumulálódott. A folyóparti állami intézmény szabad kezet adott a művészi szárnyalásnak, *Vhils* nem csak a belső tereket használta ki az anyag- és formakísérletre, hanem az épület és a környező

A csempék stílusát újragondoló Add Fuel munkája a Rostos do Muro Azul projekt keretében
Fotó: José Vicente (GAU)

Mekk Burger gyorsétterem

